

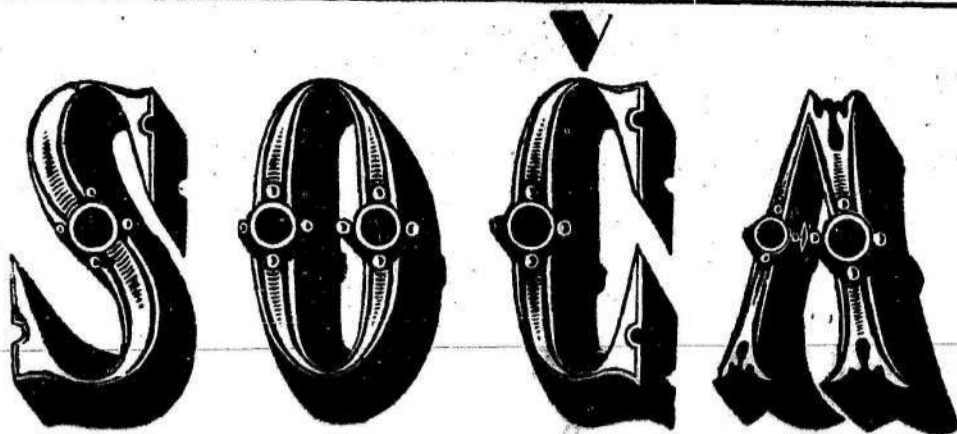
„Soča“ izhaja vsak četvrtak in velja
pošto prejemanja ali v Gorici na dom
pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . . „ 2.30
Četrt leta . . . . . „ 1.20

Pri oznanih in prav tako pri „po-
stanih“ se plačuje za navadno tristo-
no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 2 „

Za večerke po prostoru.

Posamezne številke se dobivajo po
10 soldov v Gorici v tobakarnici v go-
sposki ulici blizu „treh kron“. —
v Trstu v tobakarnici „Via della ca-
serma 60“.

Naročnina in dopisi naj se blago-
voljno pošiljajo pod naslovom: Viktor
Dolence v Gorici. — Rokopisi se ne
vračajo; dopisi naj se blagovoljno fran-
kujejo. — Delalcem in drugim nepre-
možnim se naročnina zniža, ako se ogle-
se pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Vabilo na naročbo.

S prihodnjo številko prične se četrto četr-
tletje in novo naročevanje na „Sočo“. Oba-
čamo se ob tej priliki do vseh prijateljev na-
šega lista s prošnjo, da bi nam pridobili še
novih naročnikov.

Upravništvo „Soče.“

Naše šole in kancelije.

Kaj je pri nas od nekdanj največji vzrok, da ne-
majo naše šole prav praktičnega uspeha kakoršnega
bi poleg sedanjih šol. postav lahko imele? Ako izpre-
govorim nekoliko besed o tem vprašanju, storim to
le jedino iz šolskega stališča. Tu nij moja na-
mera spuščati se v kakšno politično razpravo, temuč
faktično pokazati vzrok, ki zavira praktičen napredek
i uspeh pri naših šolah.

Kateri prosvetljeni človek ne želi bodisi kojemu-
koli narodu dobrih šol? Saj je ravno dobra šola pra-
va podlaga boljšega stanja in napredka pri vsacem
ljudstvu. Ali šola more le takrat dobra biti in praktič-
ne uspehe dosežati, ako jej noben faktor v napredku
ne nasprotuje; ako nij podobna vozu, kojega vleče
učitelj za oje naprej, a kdo drugi za soro nazaj. Oni
škodljivi faktor, ki vleče pri našem šolskem vozu za
soro nazaj, je pri nas na Slovenskem nemškutarstvo,
s kojim je namen in smoter naših narodnih šol ravno
toliko sporazumen, kolikor kristijan i Turek.

Naša narodna šola bi mogla biti neka blagodejna
posredovalka, ki bi praktično vplivala na vse stanove,
dostojanstva in oblasti. Praktične uspehe pa ne bode
imelo ljudstvo od šole, dokler vlada mej našimi na-
rodnimi šolami in sedanjimi javnimi pisarnicami škod-
ljiva disharmonija.

Smelo rečem, da dandenes noben stan tako od-
kritosrčno ne želi in ne dela na izboljšanje našega
šolstva, kakor ravno učiteljski. In ravno učitelj, kot
najboljši poznavatelj šolskih razmer i okolnosti, je v
prvej vrsti kompetenten, da kaže in odkriva vzroke
slabega napredka pri naših šolah ter nasvetuje kako
iste odstraniti.

Za praktično urediti in v resnici izboljšati naše
šolstvo; dosežati prave namene in cilje od narodne
šole; narediti šolo našem ljudstvu priljubljeno napra-
vo — za to imamo gotovo pomoč i zanesljivo sredstvo.
To sredstvo je: slavna vlada naj vpelje v vse šole in
javne pisarnice po Slovenskem oni literarni jezik, v
kojem se mladina po šest, oziroma osem let podučuje,
— kojega narod jedino govori in piše. Ta jezik
pri nas je jezik slovenski, ki uže celih osem in
dvajset let milo in potrpežljivo prosi, da se mu
dajo pravice, katere pri nas uživa tuji jezik. S tem
činom odpravi se ona velika škodljiva disharmonija
mej dvema jako važnima faktorjema, koja sta do zdaj
se svojo organizacijo drug drugemu močno nasprotova-
vala i na pravi uspeh i smoter vsega le škodljivo
vpljivala.

Jednake psihične disharmonije mej šolo in kan-
celijo tudi ne nahajemo pri nobenem količkaj izobra-
ženem narodu. Le povprašajmo Francoza, Angleža,
Nemca i. t. d., od kod prihaja oni blagodejni vpliv,
kojega ima njegovo ljudstvo do šole i naopak šola do
ljudstva? zakaj je v njegovem narodu šola vsem
stanovom: visokim in nizkim, bogatim in siromaškim,
jako priljubljena naprava? zakaj on svoje otroke ven-
dar bolj pridno v šolo pošilja, kakor je to baš pri nas
obično? Mar se boji biričev, žandarjev, zapora ali
druzih slabih nasledkov, kakoršnih se naši, neki za-
nikrni stariši plašijo?

Na taka in jednaka vprašanja izvemo, da vse to
ima jedino moralno podlago v tem, da se pri teh
narodih splošni smoter šole popolnem vjema i strinja
z vsemi dogodki v javnem življenju. Izvemo, da so
pri teh narodih ljudske šole in vse javne pisarnice
tako praktično organizirane, da druga drugo tako re-
koč moralno podpira, ter da je dober uspeh njih-
ovim šolam uže naprej garantiran. Izvemo, da pri teh
narodih vlada v šoli in kanceliji jeden in tisti jezik
t. j. oni literarni jezik, ki je vlastitost dotičnega na-
roda.

Le pogledimo prejšnje in sedanje šolstvo na Hr-
vatskem; dokler se je pisarilo Hrvatstvu po kancelijah
v tujem, njemu nerazumljivem jeziku, toliko časa je
le nekako bolj mlačno ču uže neprisljano za šolo del-
al; ko se je pa vpeljal hrvatski jezik v šole, kance-
lije ali pisarnice, dobila je ondašnja šola precej bolj
vesel obraz in novo življenje. Hrvatsko šolstvo se je

začelo od onega časa bolje razcvetati, ter uže zdaj
kaže plodove na korist in zadovoljnost narodu same-
mu, kakor i celej državi.

Jasno je ko beli dan, in o tem je vsak količkaj
izobražen človek lahko prepričan, da našem šolstvu
se more le s tem popolnem uspeh garantirati, ako se
naš slovenski jezik vpelje v vse javne službe, oziroma
pisarnice; kar se prav lahko zgodi, ako le ima slava
vlada resno in odkritosrčno voljo.

Ako pogledamo se zrelim in kritičnim očesom v
čisto zrcalo, ki se imenuje socijalno življenje, videli
bodem marsikaj narobe, — a to brez vse potrebe.
Naš kmet, ki je hodil po šest, oziroma osem let v
ljudsko šolo, in da si se je prav pridno učil, vendar
si ne more prebrati niti jedne „šrifte“ od cele buta-
re uradnih pisem, ki jih hrani v svojej skrinji iz sta-
reje in noveje dobe. Kako more naša šola vzajemno
in uspešno z javnimi pisarnicami ljudstvu kaj koristiti,
ako ne daje šola celej fari niti jednega človeka,
koji bi kmotu dobro prebral „šrifto“ v tujem jeziku
pisano, zaradi katere mu je treba čestokrat po dve,
tri ure daleč potovati, da jej najde tolmača? Nij ču-
do, da se sliši tako pogosto zabavljanje: toliko denar-
jev nas stanejo naše sedanje šole, da ne moremo
stroškov skoraj uže več zmagovati, pa vendar nam ne
morejo otroci „cegeljca“ prebrati, kojega dolano iz
kancelije, akopram hojevajo uže celih šest let v doma-
čo šolo.

Iz mej sto in sto dogodjajev zaradi nemškega
jezika, kojega naš kmet ne more razumeti, naj po-
kažem samo tega: dne 10. sept. t. l. pridejo ljudje
od desete maše. Mej mašo pa je pribil srenjski sluga
velik zelen nemški planket na zid bližnje hiše, češ
— farani! le berite. Kmalu se je ljudstvo gnetilo
bliže, ter posebno pri mladih ljudeh vzbujalo neko
veselje. Čitati nij znal nobeden, a po zvananje j
obliki se je s odilo: da so prišle komedije v vas,
da bode po poludne gori pri „Kronabirtu“ teater in
muzika; drugi so zopet ugibali, da je nekaj novega
zavoljo vojske, zopet tretji: da je pribito naznanilo
menda zavoljo kakšnega „seguranca“ itd. Vprašam li:
čemu nemška našim kmetom nerazumljiva pisava? ču-
mu popolnem nepotrebnim tiskovnim stroški za nemški
tekst? Ce se je uže hoče ljudstvu kaj naznaniti, naj
bi se to natisnilo slovenski, a ne nemški.

Želja in hrepenenje po vpeljavi slovenskega je-
zika v šole in pisarnice se pri našem ljudstvu vedno
bolj širi in prikazuje. Kolikor bolj se bode ta reor-

LISTEK.

Kralj Matjaž.

(1572).

V železji stoka kraljič, obdaja ga zidovje,
Pa vedno kakor nekdanj še misli na domovje,
Še vedno skli ga huje gorje človeških ran,
Ki ga po zemlji nosil je v srci noč i dan.

Pod žarnim svetlim solncem nikdar ni imel pokoja,
Z obraza vedno brisal je gorke srage znoja;
Vodila ga je bila skoz ves slovenski rod
Kazaje kako tlači sovražnik ga povsod.

Je videl, kako brate tišče krvavi žulji,
Je videl, kako goste mej njimi se kragulji,
Je videl kako peša i hira narodnost,
Kakò kratè se prava, kako gubi prostost.

Ta zla v srce zadado mu rane krvaveče,
Na noge plane urno probujat brate speče;
Od moža k možu speha, k zavednosti budi,
Prostost, domovje, pravdo ljubiti jih uči.

Ko blisek glas budeči junake vse prešine,
I misel raja misel: sovražnik naj pogine.
Vse grabi za orožje, za rojem stopa roj,
Vse gre za staro pravdo, za dom, svobodo v boj.

Vse giblje še i ziblje, po holmih že gimade,

Puši trdnjave trde, zažiga stare grade,
I šum i hrum se čuje, zvenči orožja lom,
Kar diha, lazi, hodi, vse bije se za dom.

I kralj Matjaž prèd vsemi na čilem šarci jaha
V oklepu i čeladi z desnico mečem maha;
Bojuje, bije, brani, bori ko lev se ljut,
Pa koncem le opeša sovražniki obsut.

Zastonj so vsi napor, zastonj krvi potoci,
Premagani vojvoda v sovražnika je roci;
V verige ga uklene nasprotnikov drhal,
I šum njegov vojaški je vtihol od teh mal.

I tam sedaj stauje mej pustimi zidovi;
Tišče na rokah, nogah pretrdi ga okovi.
Pa bolj od nekdanj peče ga zdaj Slovenov vrok,
Še bolj od nekdanj grize ga zdaj Slovenov stok.

Ne ve, kdaj noč napoči, kdaj zlatna zarja sine,
Ne seže petje glasno do vsjega v zidine;
Odkar prebiva tamo brez vsacega sledu,
Nobeno zemsko bitje ne draml ga miru.

Nadzemska krasna vila do njega le zahaja,
Deli, tolažbe rajске, pogumom ga navdaja;
Mu pravi v Slovenih, mladencih, deklicah,
V zabavo preljubljeno mu poje v pesnicah:

Poterpi kraljičslavni, Napoči den osvete,
Naj zarje sine kras, Mladencev zbere roj,
Da narodu le davn, Za dom, svobodo vnete,
Osvete svane čas, Pripravljene na boj.

Sovrag sedaj na zide Tišči pepsod tvoj roč,

Pa zlato vreme pride,

Da reše premiljeni,
Predragi dom nadlog

Čem bolj Slovena tlači
Tem huje bode za-nj,
Ko se Sloven ojači
Zbudivši se iz sanj.

Da pojde spet od tod.

I sini razkropljeni
Zberò se v silen krog,

Za dom, prostost živeti
Prgrabe ostri meč,
I po slovenskem sveti
Ne bo ga tujca več.“ —

Takò v temnicah tužnih ga nadami navdaja,
Delè tolažbe rajске, pogumom ga napaja;
In on iz sna se dvigne, zavrne jej na glas:
„Vse to, predraga sestra, prinaesti mora čas!“

2.

(18. .).

Kaj neki silni ognji gorè na vsacej gori,
Da daleč se gradovi zarè vesi i dvori?
Kaj neki šum narasta čez hribe se širè,
Da vsa letala zračna i zveri vse beže?

Kaj neki v zrak bučeva, da vsa se zemlja stresa?
Kaj se kadi po cestah, da se temne nebesa?
Kaj lesketa od daleč krivaje zemlje tlak?
Kaj vije se nad totim lesketom v sinji zrak?

Vijò v podnebje sivo tromastne se zastave,
Zastave oj slovenske rudeče, bele, plave;
Od hoda naših pešcev po cestah se kadi,
Krdel orožje svetlo od daleč se blišči.

Množi se ropotanje od voznje težkih topov,
Potresa drob se zemlje od konjaniških tropov;

...odlašala, toliko manj bode mogoče praktično izboljšati naše šole. Na germanizacijo našega naroda naj se kar resignira; zna se naj, da je vreme za to izgubljeno in delo zaman.

Se jedenkrat poudarjam: dajte nam slovenske šole in pisarnice, potem imamo za naše ljudstvo oboje prav praktično in koristno uredjeno! Fiat!

Dopisi.

V Gorici, 28. septembra. Ste čuli, kako se zanima ljubljansko blato, vulgo „Tagblatt“ za naše razmere? kako ga je hitro pogrelo, da so splavali občni zbori naših polit. društev, napovedani za 14. dan t. m., po vodi, kakor so morali v pravem pomenu besede, ker je tako lilo, da nismo mogli niti Goričanje izpod strehe, kaj še le deželani? Le si mancajte rok, kolikor hočete; Goriški Slovenci nismo spali do zdaj, niti ne bomo za naprej, kedar pojde za količko važno, v naše bodi narodne, bodi druge interese segajočo zadevo. Kar smo dne 18. oktobra 1868 na tisoče zbrani v slovesnem trenutku na Šempaskem polju obljubili, to smo do zdaj zvesto spolnovali in od tega se ne odmaknemo niti za noht tudi v bodoče, tega bodite preverjeni ljubljanski blatovci. Naše ljudstvo se je vrlo vzbudilo, ter čuje nad svojimi pravicami, naši avtonomi uradi poslujejo v obče v narodnem duhu in jeziku, kakor morda nikjer drugod na Slovenskem, volitve v javne zastope so nas našle vselej pripravljene, tako da smo celó poprej, ko smo bili še v dve stranki razkoljeni, vedno podpirali z narodnimi kandidati; tem bolj se smemo nadejati, da bomo združeni v eno samo kompaktno, narodno stranko pri prihodnjih volitvah deželni poslancev volili take moze, kateri bodo nam v čast in našim vsestranskim interesom v prid v duhu sprave delovali, kolikor jim bo v tesnih mejah, koje so deželni zborom postavljene, mogoče. — Priprave za prvotne volitve so končane; za to je skrajni čas na to misliti in delati, katere moze naj si bo vsaka občina za izbornike izvolila. Za Boga! pozor pri teh volitvah, kajti one odločujejo tudi izid poslanskih volitev. Izbornik naj bo zanesljiv, pošten narodnjak, kateri ni v nobenem oziru odvisen od onih, o katerih se sumi, da nam vtegnejo protinarodne, vladne ali vsaj mlačne kandidate vrivati; izbornik naj bo nevpogljiv, njega naj ne prevračajo obljube kakoršne kol, posebno ne one zvičajne, katere slikajo železnične in cestne proge od vasi do vasi, glavne in meščanske šole na državne stroške, mastne denarne podpore za to ali uno izmišljeno javno početje itd. Skušnje nas uče in so nas morale uže zadosta prepričati, da so take obljube prazne, da so le zapeljive limanice, na koje visoki gospodje lové malomodre volilce, ne da bi nameravali narodu in deželi v zboru koristiti, ampak le samim sebi — ker jim je zbor lestvica, po kateri se spenjajo do višega dostojanstva, do mastnih služeb. Tako je, verjemite pošteni besedi, in ravnajte se po tem!

Zberite se veljavni in razumni mozeje v občinah ter pogovorite se še o pravem času, katere moze hočete kot izbornike poslancev na volišče poslati. Le glejte, da bodo zanesljivi; pazite posebno na to, da jih ne oklepajo vezi prevelike vdanosti ali hvaležnosti na take nenarodne ali mlačne osebe, katere bi nameravale ali same sebe ali katerega družega nepovoljnega kandidata v zbor vrivati. Akopram smo Slovenci na Gorškem povsod, v vseh volilnih skupščinah, razun one velikih posestnikov, izključljivi gospodarji svoje

I šum od neštevilnih narasta se posad,
V znamenje burnih časov plameni so grmad.

Pretekla so stoletja, minoli so rodovi,
Da nejo tako bojno doneli v nas glasovi,
Odkar je kralj Matjažev roj silni bil zajet,
Nej tacega pritiska človeški videl svet.

I mrak pokril je tiktat Slovenov očetnjavo,
Tujinec jim zavladal je kruto i gizdavo,
Ošabnosti jih grizel njegov je ostrí zob,
Strašanske je pogube jim tužni kopal grob.

Trpeli so robote, nosili desetine
In harač i podatke od dola i planine.
V soj zloboj, vsaj zvičajoj sovražnik jih je trl,
I da bi še strpeli bi kožo jim odril.

Trpenja bodi dosti! — Sloven na noge vstaja,
Pogum ga zopet krepi, osveta ga navdaja.
Prijazno zopet roko podaja bratu brat,
Vse gre za staro pravdo, za dom, svobodo v rat.

I kralj Matjaž pred vsemi na čilem šarci jaha,
V oklepu i čeladi mogočnim mečem maha.
Vojaški šum probudil ga v temnih je zideh,
Zapaha razrušivši mej svoje pride v speh.

Častito brada siva do pete mu se vije,
Izpod obrvij belih očes mu blisek sijje.
Bojnik razvrstivši razmotri bojni red,
Po širnem, bojnem polju odmeva grom besed:

„Na boj, na boj krvavi, Da v našej očetnjavi
Kjer topi govoré, Sovrazi smrt storé.“

osode, akopram je zdaj tudi sprava med mladimi in starimi končno dograna in se ima pri današnjem zborovanju takorekoč samo še pogodba potrditi in zapečatiti, vendar nam ni nikdar zadosta previdnim biti; kajti tu pa tam pride lahko sovražnik nenadoma čez noč, ter nam zatrosi ljuliko med čisto setev. In ljulika, mi menimo mame luško, je o času deželni volitev kaj nevarna: dan volitev, zadnji trenutek še lahko zaduši moztvo, i rodoljubje i svobovnjaštvo, da iz zadušene čiste setve vzraste — kak c. kr. poslanec!

Društvi „Soča“ in „Gorica“ stopite danes iz javnega pozorišča ter se vmakneti „Slogi“, katere prva naloga mora biti, da vveljavi pomen svojega naslova. Lepo priliko bode imelo društvo pri letošnjih volitvah, da se obnese ter pokaže, koliko izdajo združene moči. Toda združenje in složnost ne zadostuje, treba tudi previdne delavnosti. Sprava naj nas nikar ne privéde do otrplosti, do malomarne zaspanosti, ampak združi naj nas k skupnemu delovanju in napredovanju na potu, na katerem smo se v zadnjih letih tako lepo višje pomikali, da smo v marsikateri zadevi naše so-deželane do- pa tudi uže prehiteli.

„Soča“ društvo, katero je naš list ponosno zastopal, kakor se bode tudi zanaprej z njegovim imenom ponašal, je od svoje osnove leta 1869 do letos gotovo marljivo in uspešno delovalo. Pri vsaki priliki se je ono iskreno potezalo za narodnost, za duševne in materialne interese naših deželanov. Bilo je tudi v svojem prizadevanju, posebno pri deželni volitvah, zadosta srečno. Za to se danes lahko častno poslavlja, ko razpušča svoje zveste privržence, da bi jih hrepenenje po spravi zopet združilo v „Slogi“, kder naj bodo čili mladi zbujali, kedar bi se hotelo starim dremati, kakor naj bi previdni stari pridržavali, kedar bi hoteli mladi v svoji preiskrenosti zavažati. Delajmo vsak v svojem duhu, a vsi združeni za eno sveto stvar!

V Gorici, 20 sept. 1876. — Volitve. — Lavričev spominek. — Kakor vse kaže vtegnemo imeti še to jesen volitve za deželni zbor in zato rej ne moremo zadosti priporočati našim prijateljem po deželi, da se uže zdaj posvetujejo katere moze bodo prvotnim volilcem priporočali za volilne moze. Pri volitvi volilnih moze naj se gleda pred vsem na to, da so ti moze pravi rodoljubje in po svoji omiki ter po svojem socialnem stanju zadosti neodvisni, da ne postanejo kako kupljivo in lahko rabljivo blago v rokah nekíh znanih moze, ki bi radi zlegli v naših gnezdih par kukovic. Vse je odvisno od volilnih moze: oni narodnjaki, ki uživajo zaupanje in imajo kaj upliva na prvotne volilce, naj ga ob pravem času porabijo in naj uže precej zdaj napravijo načrt za agitacijo. Naše geslo naj bode: Mi volimo klerikalca ali liberalca, samo da je dober narodnjak in neodvisen moze. — Takih ljudi, ki pa hočejo služiti dvema gospodom, ali prav za prav lastni koristi, takih ne maramo in ne smemo voliti, če sploh še kaj držimo na svojo narodno čast. — Torej narodnjaki bodite na oprezu! Gledé kandidatov za dež. zbor bi bilo po našem mnenju najboljšje, ko bi se še le po volitvah volilnih moze s pomočjo našega političnega društva sklicevali po volilnih okrajih shodi volilnih moze, ki naj bi potem postavili sami svoje kandidate po nasvetu političnega društva, katero je v tej zadevi uže skrbelo, da nasvetuje v vsakem okraju take moze, ki so dali dokaze svoje rodoljubnosti in svojih zmožnosti. Vse tukaj nasvetovano naj naši rodoljubje dobro prevdarijo in odbora političnega društva stavijo nasvete, na katere se bode odbor kaj rad oziral.

Rabotoval ne bode	Ko mine srd osode,
Nikomur več Slovan;	Njegov zavlada dlan.
Prišel je den osvete	Da nam osreče zmaga
Za sto i sto krivic;	Svobodoj dedov dom,
Naj boj, na vrage klete,	Na boj, na boj na vrage
Brez boja nej pravíc.	V užasni borbe grom
Odmezdimo jim srage	Naprej tedaj v prokletu
Nešteti krutih let,	Pošast ostudno v boj,
Na boj, na boj na vrage	Za dom, próstost, osveto
Predragi dom-otet	Naj teče curkom znoj!

Takó ogreva srca k junaštvu vse spodbada,
I šum i hrum vojaški i krik i vrisk zavlada;
Razjareno v sovražno d:hal se zakadi,
I Bog, če je pravičen, mu zmago podeli

(19.)

Hodi pevec vesel po širnih zemljah slovenskih,
Radosti polje srce, bistro miglja mu oko.
Zlata svoboda okrog, enakost opaša narode,
Robstva je jarem proklet zlomil teptani Sloven.
Vajeti silnih držav ponosno Moskvičan vodi,
Že mu taja se led, v duši ga solza skeli.
Okol njega vrstita se Čeh i južni Slovenec.
Tujstva peklenkega bič tudi Poljaka druží.
Vil slovenskih glasi se v kolu pesem slovesna:
Eno je nebo, en bog, eden slovenstvu je hram;
Studen sovrag leži pod petami združenih bratov;
Bratje pa pesem pojó svojemu bogu na čast.
Lomniški.

Glede Lavričevega spominka so nekateri rodoljubje sprožili novo misel, da bi se Lavriču postavil spominek na lepem trgu v Ajdovščini; spominek naj bi bil tak le: 2 seznja visoka podlaga (postament) in na njem statua predstavljajoča Lavriča kot govornika. — Misel nij slaba, ker pa je treba za izvršitev najmanj f. 1500—; mi pa spravimo težko skupaj čez f. 800. —, bi bilo treba, da bi Ajdovska srenja in še nekatere bližnje občine prevzele en del stroškov. Le po tem bi se dalo misliti na tak spominek, ki bi kinčal lepo Ajdovščino. Naj se dotični krogi kaj natančneje pogovorijo o tej zadevi. — Sicer pa bodo o svojem času sklicani v sejo vsi darovalci za L. spominek in obveljal bo tisti predlog, kateri bo imel za se večino darovalcev z ozirom tudi na darovane svote.

V Kanali, 25. sept. (Izv. dop.) V soboto pod noč me sreča popoten prijatelj domorodec pa me hudomušno popraša, kakó se imam „tu v Benetkah“. Razumem, pobratime, razumen. To je tako:

„Ponte di Realto“ imamo, pod njim se peni nekaj vode, kar zadostuje živahni fantaziji, misliti se v krasnih Benetkah. Gondolijerjev nam tudi ne manjka. Kaj se čudiš, ako v mehki mesečini malo pozdihujejo „andjema in gandula a respirar?“ Nekaj „respira“ jim tudi privoščiš po trudapolnem delu! Opomnil si me na izrek neumerljivega ranjkega očeta dr. Lavriča: Kanal je slovensko gnezdo. Ljubec moj, Kanal je vendar slovensko gnezdo in bode tudi ostalo, par „joli-laj“ te ne sme tako ostrašiti. Ko se je bil tem tičem kljun utrdil in jim proti dorasle, zleteli so med beli svet, pozabili med tem materino žvergolenje, in ko so se vernili zdaj v staro gnezdo, izkazujejo mu ubogo malo spoštovanja; drugih glasov so se naučili, v teh zdaj kvakajo doma, ali pravi domači tiči se jim smejejo kakor so se medvedi rogali kosmatemu sobratu hvalivšemu se s plesanjem, katerega se je bil v mestu navadil. — Prijatelj, zakaj nijsi čakal nedelje večer, da bi se ti bilo serce kopalo v neizrekljivem veselji, kakor se je meni. Drugo sodbo o Kanalu si bil soboj nesel, prijaznejšo sodbo. Kanalski učenci in učenke so imeli veselico v g. Kofolovej dvorani, mladi dečki in rahle deklice. In kaj misliš, kaj zna ta nežna mladost? Bil sem že pri mnogi veselici, udeleževal se tako imenovanih „velikih besed“, pa tako zadovoljen in poblažen: nijsem nikedar zapustil nobene dvorane kakor Kofolovo. S to mladino sem ta večer še enkrat v duhu preživel nedolžna otroška leta, in oko mi je hotelo rositi. Srečna roka, ki je sostavila program, tako primeren čutom in zmožnosti mladih predstavljavcev. Lepo ste bili deklamovani „Mati in dete“ pa „Dekle in rožica“. Dvoglasno postavljene pesni so se dobro podajale. Kako modro so se držale sopranistinje, kako moško so prikladali altisti. Kaj misliš, prijatelj, da je bilo zdaj besede konec? Kaj še. Začne se igra: Star vojak in njegova renjena. Stari vojak Miško sedi po navadi pod domačim drevesom in plete košare. Pred šolo in po šoli se zbira krog njega mimogredoča vaška mladina. Dobroserčni mladinoljubivi vedež nalaga jih uganjke in daje zlate nauke. Vsako priložnost porabi stari Miško, da ucepi mladini koristne resnice. Vsi ga ljubijo, vsak bi vse zanj storil. In ko umerje ljubljeni „govorač“, kinča mu s cveticami grob hvaležna mladost. — Dečki in deklice, ne pozabite te igre, katere ste nam v veselje tako lepo igrali. Globoko si vtisnite v serce vse lepe nauke, katere vam je dajal modri „govorač“, in ko pojdetek kakor Tinica med svet, vernite se kakor ona, nepokvarjeni in s tisto ljubeznijo do rojstnih tal. Ne vračajte se domov, kakor sedanji fantje in dekleta z neumno tujo šaro! — Vam pa, gospod Zega, presrčno hvalo za trud, ki ste ga imeli s kanalskim naraščajem. Hvaležne stariše smo čuli govoriti: Če si zapomnijo otroci le te nauke, ki so jih danes čuli pri veselici, dovolj so se naučili za življenje. Zato pa naj Vas ne žali surovo grdenje par jezičnih bab, češ, da s tem mladost kvarite. Saj veste, da nekov glas ne gre v nebesa!

V Čepovanu 26. sept. (Izv. dop.) Dne 17. t. m. je častiti gospod France Kafol pel novo mašo. Dnevi nove maše so po vsem Slovenskem i po vsem krščanskem svetu posebno imenitni prazniki. Čepovanci so z veseljem i željno pričakovali ta dan. Preteklo je ravno 25 let, kar je bila tukaj zadnjič nova maša. Takrat jo je daroval stric novomašnikov, znani knezo-nadškofjski kancelar.

Cel teden je ubrano zvonjenje i pok možnarjev naznanjal, da se bliža imeniten praznik. Zadnje dni tedna so fantje postavljali velikanske maje pred cerkviyo i novomašnikovo hišo, dekleta pa so plete vence i opletale napise, katere je domači mladeač, Močlarjev Štefan, prav lično izdelal.

Cerkveno slovesnost je mnogo poviševal slavnostni govor prečast. g. Stef. Kafola. Vse ga je pazljivo poslušalo.

Svojim prihodom so novomašnika i vso občino počastili tudi nekateri sošolci č. g. pridigarja, med njimi tudi monsg. Bensa, kanonik stolne cerkve v Gorici.

Da je po cerkvenem opravilu znana Kafolova hiša povabljenim svatom postregla z dobrim obedom,

to mi ni treba praviti, i tudi ne, da se je tam slišalo lepo petje i primerne napitnice. Omenim le, da pred cerkvijo pripravljeno apno i pesek je spričeval, da so Čepovanci za novo mašo nameravali staremu velikanu pred cerkvijo napraviti nov plašč, a ne vem kaj jih je zadržalo; visoki stolp je gola rebra stegoval proti nebu, ozalsana z mnogimi zastavami.

Drugi dan so nekateri gospodje stopili vrh Koblice, visocega hriba, raz katerega se odpira krasen razgled v romantično Tribušo, na tominske i cirčniške višine. Pa nočem ga popisovati, kedor hoče uživati ta krasen razgled, naj pride sam na Čepovansko Kobilico, ne bo mu žal!

Od Soče, dne 19. sept. (Izv. dop.) (Kaj je potrebno znati ljudskemu učitelju in na kaj bi bilo treba gledati na naših učiteljskih?) Učiteljska izobraževališča imajo namen, da mladenče, ki se posvetijo učiteljskemu stanu, z znanostimi učitelju potrebnimi obogatijo ter jim zajedno dajo ono sposobnost, da bodo zamogli kot narodni učitelji izročeno jim mladino za življenje odgojiti. Žalibog, da se dandanes na naših učiteljskih ta lep smoter več ali menj prezira. Podučava se prav veliko predmetov, in sicer: 1.) verstvo 2.) pedagogika 3.) posebna metodika in praktično vaje 4.) materni jezik 5.) nemščina 6.) zemljepisje 7.) zgodovina in nauk o državni ustavi 8.) matematika 9.) prirodopisje 10.) prirodoslovje 11.) kmetijstvo 12.) pisanje 13.) risanje 14.) gosli 15.) petje 16.) telovadstvo 17.) deželni jeziki 18.) glasovir (predmeta pod števil. 17 in 18 sta neobližna).

Vse te predmete se jemlje na nekaterih učiteljskih v takej meri in tako strogo, kakor na viših gimnazijah, če ne še strože, kajti pri maturi na učiteljskih izobraževališčih piše se tudi iz prirodopisja, prirodoslovja i.t.d., kar na gimnazijah nij. Da je pa tako zahtevanje prenapeto, priznal mi bo vsak misleč človek, kajti pripravnik, dognavši 4 razrede *) na učiteljski, nema namena, da gre na kako višo šolo, kakor gimnazijalec; če pa misli delati izpit za meščanske šole, prepuščena je nadaljna izobrazba njemu samemu. Vsakako pa mora narodni učitelj one vednosti imeti, katere se zahtevajo od učenca, ljudsko šolo dognavšega, ker smešno bi bilo res, ko bi učitelj sam ne znal to, kar mu je naloga podučevati v narodnej šoli. Želeti bi bilo, da bi se po učiteljskih na Ohlerjev izrek ozirali: „Die schullehrerseminarien müssen ober der volksschule und mehr leisten als diese, sollen aber nicht hinübergreifen in den lehrgang der gelehrten schulen. Ihre aufgabe besteht blos darin, dass sie den zöglingen die genügende vorbereitung für ihren beruf gewähren.“ Na naših učiteljskih se kandidatje res mnogo uče (ne: nauče), a ker velja večinoma le suhoparna teorija, več nego praksa, je naravno, da tako podučevanje dosti ne zda. Istina je tudi, da se na naših učiteljskih na nekoje predmete, katere bo učitelj gotovo manje potreboval, strože gleda, nego li na druge, kateri so za učitelja velike važnosti. Gotovo je tudi, da se ravno na predmete, koje učitelj vsak dan nujno potrebuje, najmanje gleda. Tako je vsakemu znano, da se po naših učiteljskih gojencem logaritme, trigonometrijo, in druge duhamorne, suhe teorije iz naravoslovskih predmetov, prav mnogo v glavo ubija, meu tem ko so materne mu jeziku in za učitelja preimnitnej pedagogiki le pičle ure odmenjene. Navadno se pridruži še ta nedostatek, da se izroči podučevanje teh dveh velevažnih predmetov možem, ki bi bili vse preje česa drugzga večji, kakor teh dveh lepih predmetov. Neodpušljiva neumnost je, če se iz mladenčev, ki se posvetijo učiteljskemu stanu, hoče narediti učenjake, češ: ako bodo učitelji znanostij-polni, dospe tudi naše ljudstvo na višo stopinjo omike. A naj mi bode dovoljeno omeniti, da publika teorija ne pri naša kandidatom nobene koristi, prezgodaj se jim razkadi vse, kar jih je toliko truda stalo, ali, če se jim tudi ne razkadi, imajo o vsakem predmetu le teman pojem; njihovo na učiteljski pridobljeno znanje je le površno ali ex toto nihil, kakor bi dejal Latinec. Ohler pa pravi: „Der lehrer soll nicht vielerlei oberflächlich, sondern vor allem die nothwendigen gegenstände gründlich wissen.“ In zopet na drugem mestu: „Es ist besser, dass die zöglinge bei ihrem austritte (aus der lehrerbildungsanstalt) das nothwendige gründlich, als durch überschreitung desselben oberflächlich wissen.“ Ako torej gospodje, ki imate v rokah naše učiteljske pripravnike iz njih učenjake narediti hočete, vedite, da stem ne hasnete narodu; kajti učeni ljudje so navadno le slabi narodni učitelji. Ne le, da taki „učeni učitelji“ ne znajo v šoli ohraniti discipline, še več: taki učenjaki govorijo v šoli svojim učencem takó čez njihove glave, da nemajo od vsega predavanja poslušajoči učenci nobene koristi. Nasprotno imajo praktični učitelji pri svojem sicer skromnem znanju ta dar, da svojim učencem to, kar sami znajo, na tak interesanten način dopovejo, ta učenci še v poznejih letih občudujejo svojega nekdanjega učitelja spretnost

*) V sled necega ministerskega ukaza bode baje z letom 1878 na učiteljskem izobr. 5 (!) razredov. Pis.

v podučevanju in so mu hvaležni na veke. Istina je vsekako, da mora on, ki hoče podučevati to, kar hoče drugim dopovedati, najprvje sam dobro znati; a više potrebit je učitelju način, kako bode učencu učeno snov (Lehrstoff) podajal, da jo bo razumel in od nje imel kaj koristi. Učenjaku je malo mari za metodični pripravek (zubereitung.) On predava učencem svoj predmet le tako tja v en dan, ne maraje nič za to, ali ga učenci tudi umejo ali ne. Metodika, upraševalno razmotavanje (fr. entwicklung), nagledavanje, uvežbanje in utrditev: vse to je takemu človeku deveta briga. Pomislimo le, kaj bi s takim postopanjem učen profesor teologije opravil kot učitelj verstva pri vaških 6—8 letnih, boječih, bosonogih paglavcih? Jaz mislim: opravil bi ravno toliko, kakor če bi kak vašk učitelj šel teologijo učiti v kako bogoslovnico!

Iz tega sprevidiš, dragi čitatelj, da ne toliko obširne znanosti so učitelju potrebne, nego više je potrebito, da je učitelj mož pedagogično izobražen, da vé kaj in kako je treba svojim učencem predavati. Se vé, da mora imeti učitelj jezik, v kojem podučuje, rekše materni jezik popolnem v svojej oblasti. Če se učitelju slovenski govor tako upira, kakor bi po kamenji hodil, če je vsak moment v zadregi za primerne izraze, če dalje vsak stavek, ki ga napiše ali izgovori, mrgoli pogreškov; onda bodo tudi njegovi učenci njega posnemali, t. j. oni bodo tako slab jezik govorili in pisali, kakor njihov učitelj. In vendar je materni jezik predmet za učitelja velemniten. „Die unterrichtssprache“, pravi Kehr, „ist der erste, der wichtigste aber auch der schwierigste unterrichtsgegenstand in der volksschule“. Če je pa temu taka, ali bi ne bilo tudi prav, da materni jezik po učiteljskih zeló in dobro gojimo, nobenemu kandidatu ne davši spričevalo zrelosti, ki ga nij temeljito zmožen v besedi in pisavi? Vsekako „bi bilo,“ a žalibog da se dandanes vbogo malo ozira na pedagogiko in ta velevažni predmet, da-si je istinito, da učitelj, ki ne zna dobro pedagogike in maternega jezika, nij za nič, in naj bi makar v realističnih predmetih hribe predstavjal! Kandidat, ki dovrši učiteljske in ki materni jezik in pedagogiko dobro zna, on je navadno dober učitelj, če tudi ne zna trigonometrije, logaritmov in ne vé prav določno karakteristike v ta ali oni razred spadajočih živalij ali rastlin: — za učenje realističnih predmetov ima učitelj še časa dovolj, da je iz učiteljska prinesel seboj le podlogo, na kojoj pozneje sam zida. Pedagogiko in materni jezik pa mora znati vsak dobro, predno nastopi učiteljski stan, drugače je za deco, ki ga dobi za učitelja, le na veliko kvar. Ohler sam pravi: „Ohne die Gewandheit im erziehen, unterrichten nützen die besten Kenntnisse und das wissen theoretischer Grundsätze wenig.“ O, ko bi se pač po naših učiteljskih dragi čas, ki se potratí v učenjem učitelju nepotrebne švalbsčine in drugih visokih teorij, porabil raji v to, da se gojenci temeljiteje izuče predmetov, ki ju bodo toliko potrebovali: pedagogike in milega jezika materinega!

Prihodnjic čemo o tej stvari še nekoliko mislij napisati. Za danes bodi tako dovolj. Zdravo!

F. K., naroden učenik.

Iz Šmarij, 17. septembra (Izv. dop.)

Velike in izvanredne nerednosti godé se v tukajšnem poštnem uradu. Pretečeno leto, ko sem bil v Gorici nevarno holan, naznanim to starišem z gorečo željo, da bi prišli ko hitro mogoče k meni. Tri pisma pišem domu. Prvi dve ste bili brezvspešni, kajti starši še prijeli ju nisjo. Tretje pa pišem precej oistro, kajti menil sem, da me starši zaradi malih domačih opravil zanemarjajo, a motil sem se. Šesti dan o polnoči pritečeta vsa prestrašena oče i mati v Gorico in rečeta mi, da bi gotovo bila koj prišla, ko ne bi bili pismi zadržani. Kaj menite, kedaj so pisma doma prijeli? Šesti dan vse tri skupaj!

Tudi letošnje počitnice prejemam pisma 3—8 dnij kasneje. A zraven vseh teh nerednosti vdobim 14. t. m. pismo razpečateno. Jaz je nijsem hotel sprejeti. Poslijem je nazaj z rekomandiranim pismom, v katerem prosim, naj mi blagovoli g. poštni uradnik naznaniti, je-li on prejel pismo razpečateno. G. uradnik nij hotel rekomandiranega pisma sprejeti. V svoji sveti jezi se je g. uradnik ironično izrazil, da bi bilo škoda 15 nov. Prečitavši s 5 nov. frankirano pismo mi pa še odgovori, da sem nespametnež, „šema“ i me še z drugimi sirovimi psokami g. uradnik obdari. Gospodine! kje se ste manire, pa koj pravim manire, priprostega kinnečkega vedenja učili? Kaj menite, da se z ljudmi tako postopa? Ali imate Vi gospodine pojem sramotnega izraza „šema“? Jaz menim, da ne!

Dalje se g. uradnik izgovarja, da saj on koj pisma pismonoši izročuje. G. uradnik! ali nijste ravno zadnje pismo 48 ur na pošti zadržali? In pretečeno leto 13. septembra nij bilo prav važno i siljeno pismo tri dni pri Vas zadržano? Poprašat sem poslal, če je kaj za-me na pošti. Vi ste pa odgovorili, jaz menim, brez da bi pogledat šli, da nij ničesa. Je-li to red, spolnitev Vaših c. k. dolžnosti?

Še dalje pravi g. uradnik, da moram molčati, ker nij bilo pismo rekomandirano. Gospodine? kaj s 5. nov. pisma frankirana se smejo odpirati?

Iz Vašega obnašanja i poštnega reda se razvidi, da nijste sposobni svojemu poslu ih želeti bi bilo, da bi se stvar kaj pridrugačila.

Politični pregled.

V Gorici, 28. sept. 1876.

Uže celo leto dogovarjali in pogajali ste se obojestranski ministerstvi o nagodbi in končnem se vendar še niste zjediniili v vseh točkah nagodbenega načrta, katerega bi morali v prihodnji sessiji deržavnim zborom v pretres in potenje predložiti. Da! govori se celo, da naše ministerstvo hoče odložiti vso stvar za jedno leto, dokler se kupčijske pogodbe z inostranimi deželami, posebno pa z Nemčijo, ne sklopijo. Za ta čas naj se pa ustvari nekaj provizorij, o čemer pa ogerska vlada noče nič slišati. Posebno ste bankino vprašanje in vprašanje o državnem dolgu 80 milijonov, v katerih se nij moglo do sedaj nikakega zjedinenja doseči.

Na bojišči mirovalo je orožje do 24. sept. Mej tem delovale so velevlasti posebno Anglija v Carigradu na to, da bi Turčija zmernejše mirovne pogoje stavila Serbiji, posebno tirja Anglija, da se ohrani status quo za Srbijo in Črnogoro, da Srbija ne plača nikake vojne odškodnine, ker baje nema s čim, da dobé ustajniške provincije avtonomijo z enakimi pravicami, kakoršne je imela do sedaj Srbija, zagotovljene po velesilah. Edine so vse velesile v tem, da Srbija ne plača vojne odškodnine in da Turčija ne posede serbskih trdnjav ter da dobé Hercegovina in Bosnija nekako samovlado. Gledé Bulgarije pak se vlasti niso še porazumele. Do 24. t. m. Turčija nij še bila na to odgovorila, a na bojišči zavkazala je ostaviti bojevanje zopet za osem dnij, to je do 2. oktobra, v čemer jej je sledila Črnagora a ne Srbija, koja pravi, da tako kratka premirja ne donajajo Serbiji nikakega Turčiji pa mnogo haska. In res je baje začela Srbija zopet boj s tem, da je most, katerega so Turci napravili mej Aleksincem in Deligradom, skušala podreti, kar se jej pa po turških porožilih nij popolnoma posrečilo.

Mного preglavice dela Madjarom proklanje Milana, kot kralja vseh Serbov. Iz početka zdelo se jim je, da je to le vojašk čin, za katerega se ne bode nikdo zmenil, ter da ne bode Milan nikakor ne novega naslova sprejel; a ko je pa tudi permanentni odbor skupščine izrekel, da se z mislijo cele vojske strinja in je stvar na ta način nekaj postavnega dobila, postali so Madjari oprezni in oficijelno se je uže obznanilo Serbski, da Avstrija ne privoli v to, da bi v njeni bližini nastajale neodvisne deržave in deržavice. — Italijanskej komitej za podporo Slovanov vročil je Melegari-ju, ministru vnanzjih zadev, adresu, v katerej priporoča, da bi vlada v porazumu z drugimi vlastimi na to delala, da se dadó pravice tlačnim kristijanom. Melegari odgovoril je, da je ital. vlada uže v početku vojske vlastim javila, naj se ohrani status quo gledé Srbije in Černogore ter naj se uvedejo v ustaških provincijah take reforme, da se pride s tem v okom vsakim smešnjavam in homatijam.

Razne vesti.

Umor. V saboto večer dne 28. t. m. našli so majorja v pokoju grofa Lanusa, 70letnega starčka, na dunajski cesti poleg vile „Suini“ ubitega. Po morilcih nema baje naša policija še nikakega sledu.

K obč. zboru pol. društva „Sloga“ prišlo je nad 40 udov, samih županov in veljavnih mož. Razprava točk dnevnega reda bila je jako živahna in obveljale so vse točke. — Politični društvi „Soča“ in „Gorica“ ste se razdružili.

Ogenj nastal je dne 27. t. m. v neki dervarnici poleg štacune Paternoll-jeve. Velik požar bi bil znal nastati, ko ne bi se bil ogenj še o pravem času zapazil in pogasil.

Most čez Ipavo mej Preserji in Batujami je uže tako slabe konstitucije, da nij le vozuja ampak

tudi hoja čez-nj jako nevarna. Štejem si toraj v svojo dolžnost objaviti to cestnemu odboru, da pregleda in popravi ta most, po katerem se mnogo vozi in še več hodi, predno se kaka nesreča pripeti.

Novo ustanovljeni tečaj za učiteljice ročnih del v Tolminu. Deklice pozor! V omenjeni tečaj smejo hoditi deklice iz vse goriške dežele. Namen tega tečaja je, odgojiti potrebnih učiteljic ročnih del, da bodo učile vsakršna ženska rokodela po ljudskih in meščanskih šolah. Pa ne le to. V Tolminu bodo imele deklice priložnost, izobraziti se tudi v vseh tistih rečeh, ki so potrebne učiteljicam kot takim in brez katerih ne bi mogle uspešno učiti. Učile se bodo tedaj tudi nekaj pedagogike, jezika, v katerem imajo pozneje učiti, risanje, računstvo, gospodinstvo i dr. r. — Tečaj je napravljen samo za eno leto. Sprejemajo se va-nj deklice, ki so ali bodo med letom 17 let stare, ki so zdrave, lepega obnašanja, ki so dovršile ljudsko šolo in pa že nekoliko izurjene v ročnih delih. Oglasiti se je treba za sprejetje v omenjeni tečaj pri vodstvu ljudske šole Tolminske, in sicer brž, ker z oktobrom se šola že prične. Kako dobrotna je ta naprava, vidi vsak. Ne le da vsa naša goriško-slovenska dežela učiteljice za ženske rokotvorne živo potrebuje, kakor vsakdanjega kruha, ker imamo še veliko pomanjkanje, kakor učiteljice sploh, tako tudi učiteljice za ženska ročna dela — temveč odprta je deklicam pot do poštene primerne službe. Gg. duhovniki tedaj, učitelji, stariši in vsi, ki imate priložnost napravljajte deklice, da se poduka v Tolminu udeležijo — udeležijo letos, ker v prihodnje ne bo več tečaja.

Vabilo k občnemu zboru c. k. kmet. društva v Gorici. Po sklepu občnega zbora od 27. aprila t. l. vabim gospode društvenike v občni zbor, ki bo 3. in 4. oktobra t. l. v Cervinjanu.

DNEVNI RED. Dne 3. oktobra: ob 11. uri začetek zborovanja v hiši „Zanier“ in obiskovanje vinske razstave; ob 2 1/2 popol. odhod v Monaster na grajsčino gosp. barona Ritterja; ob 7. uri zvečer razgovor o kmetijstvu ondotnega okraja. Dne 12. oktobra; ob 9. uri zj. druga seja s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo razstavnega odseka o razstavljenih vinih in grozdju. 2. Razdelitev daril izvrstnim razstavljalcem. 3. Razgovor a) o ampelografiji in kletarstvu, b) o veliki potrebi, da se pomnoži pridelovanje krmenskih rastlin in vsled tega tudi govodoreja. 4. Predlogi imenovanja novih udov. Ob 7. uri zvečer sklep razstave.

Deželni postav, katere izdava g. Ernest Klavžar v Gorici, III. snopič obsegajoč gospodarstvene postave je ravnokar na svitlo prišel. Dobiva se, kakor znano, pri knjigotržcu Paternolli-ju. Gospod izdavitelj nam toži, da se knjizice prav kesno oddajejo, kar se nam pri tako koristnem početju za res čudno zdi. Saj vendar vsi občinski uradi te postave nujno potrebujejo in tudi posameznim razumnim občinskim zastopnikom bi nikakor ne škodilo, ako bi jih včasih prebirali.

C. k. kmetijsko društvo v Gorici vrlo narašča; skoro pri vsaki seji glavnega odbora se sprejemajo novi udje; zlasti od slovenske strani je naraščaj obilen. In tako je prav; skrbimo, da ne bo noben okraj brez enega ali dveh zastopnikov v glavnem odboru, a prav tako moramo tudi skrbeti, da volimo take odbornike, kateri bodo seje redno obiskovali. To je neobhodno potrebno, če hočemo kaj doseči. Komur ni mogoče k sejam prihajati, naj nikar ne sprejema odborništa ter naj pripušča čast tistim, kateri lahko z njo tudi delo združujejo. Odbornik, kateri od sej izostaja, stvari škoduje, ker zavira prizadevanje marljivejših odbornikov. — Sežanski okraj je zdaj brez zastopnika, ker je dosedanjemu doba potekla. V Kobaridu tudi še nišo volili svojega odbornika. Ne odlašajte. Seje so redno vsak mesec, skoro vsakrat se razpravljajo stvari, katere zadevajo tudi interese nezastopanih okrajev. Kesnost pomenja malomarnost.

Obraznava zaradi goljufije proti občemu znamenju, zagrizenemu nemčurju Fric Brandstetter-ju verši se ravnokar pred celjskimi porotniki. Ponarejal je ta galantuomo podpise na mnogih menjicah in opeharil s tem mnogo upnikov za sto in sto tisuč goldinarjev. Njegov politični pajdaš stotnik Seidl je tudi vpleten v to stvar kot prič, čegar ime je Brandstetter zlorabil na mnogih menjicah. Lepo je videti, kako se ta dva nekdanj prav intimna prijatelja kavsata pred sodiščem.

Poslanica.

Dovolite mi g. urednik, da Vam danes nekoliko napišem iz Sovodenj, kar mi je prav na serci. Preteklo je uže skoraj dva meseca, kar se je pri nas druga beseda jako dobro vršila, in o kateri se je tudi „Soča“ pohvalno izrazila.

Koj po besedi je veselčni odbor odločil isto be-

sedo ponoviti a brez pomisleka in ne glede na težavne okolščine. Občinstvo je potem sploh popraševalo in še poprašuje, kedaj da bode naznažena beseda v Savodnjah.

Umiril je pak nek gospod dopisnik vedne popraševanje po poslanici v Soči št. 32 pisaje, da roditelji neke gospodične diletantije niso dovolili svoji hčerki tako brzo zopet na oder stopiti, in se je s tem uzrokom oprostil uže dane obljube.

Trditi pa moram, da ne sami stariši in tudi hčerka ne nij kriva temu, kajti odborniki sami so od tega sklepa posamezno odpadali trdeči, da nij mogoče tako brzo zopet besedo napraviti. Znano mi je, da nek gospod odbornik in diletant je najmanj bil s tem zadovoljen rekoč, da sam tako težavno delo in skerb ne more prevzeti. Zameriti mu pa nikakor ne moremo, kajti resnično je, da se je res sam z nasiikanjem odra in druge priprave več tednov pred besedo trudil in se veliko žrtvoval, da je bilo vse v najlepšem redu, koncem pa od našega občinstva grenko pohvalo prejel.

Dovolite tedaj gospod dopisnik, če naravno Vaše podčrtane besede zavrnem, ker ste rekli, da ste „obračali in eden je obrnil“; jaz mislim pa, da se je odbor le slabo pogovoril, ker posebno gazda nij bil vprašan, tedaj morem le reči, da se je „računilo brez gospodarja“.

Olišpali ste s tem svoje besede, da me poznate kot narodnjakinjo. Ali sem narodnjakinja ali ne, ima gotovo tudi občinstvo razsoditi, in trdilo bode, da sem vnetja za narod in pripravna nastopiti po slovenskih odrih. Jaz vem, da je nam dekletom slovensk oder le v kinč in slavo, kakor ste se gospod dopisnik izrazili, a sprevidel bode pak tudi vsak pošten narodnjak in Slovan, da nij ta stvar naš edini poklic, temveč, da se je poprijeti nam tudi šivanke in kuhalnice in da je naša dolžnost našim roditeljem in starišem biti v pomoč.

Če se veselčnemu odboru jako mudi besedo napraviti, mislim, da se ne bo ustrašil pomanjkanja jedne diletantije, saj si lahko dobi drugo iz bližnje okolice. Sicer prosim g. dopisnika oprostčenja, da sem se deržnila vgasiti v „Soči“, kar me je peklo. V Savodnjah, 26. sept. 1876. MICIKA.

Oznanilo.

Blizo c. k. dekliške šole v Gorici, v ulici sv. Janeza h. št. 9 v prvem nadstropji, vzamejo se dekleta, ki šolo obiskujejo v stanovanje in hrano prav ceno in z najboljšimi pogoji.

Obrniti se je na

Antonijo Maurer

izpitano učit., ktera je danes došla.

Najboljše sveče za cerkev in najcenejše dobé se pri g.

Oroslavu Dolencu

v Ljubljani,

kateri ima uže dobro znano tovarno za domače voščene izdelke v Ljubljani in oddaja večini cerkva po Slovenskem svoje dobro znane čisto voščene sveče. Kot domač obrtnik priporoča se torej vsem č. cerkvenim predstojnikom in č. duhovščini sploh.

Podpisani si šteje v dolžnost o priliki svoje preselitve v Gorico, zahvaliti se presčno vsem svojim klientom na Krasu, kateri so mu skoz 23 let njegovega bivanja mej njimi skazali svoje zaupanje in jih prositi, da mu, kakor doslej,

tudi v bodoče ohranijo enako nagnjenost in zaupanje, naznanjaje jim ob enem, da bode tudi v bodoče z največo pripravljenostjo vsregelunf po svoji najboljši moči.

Anton Merkel,

zdravnik v Gorici, hišica Perinello zraven vodnjaka za mesnicami.

Zavarovanje!

Podpisani naznanja slavnemu občinstvu, da je prevzel zastop banke „Slavije“ iz Prage, za Černice in okolico. Priporoča se torej vsem, ki želé se zavarovati — naj si bode v katerekoli stroki — pri slovanski popolnoma zanesljivi banki.

O dotičnih pogojih i družih natančnostih radovoljno pojasnuje

Val. Kancler
nadučitelj v Černičah.

DVAJSET KVINČEV

prav

Dobrega Slivovca

iz najboljših sliv iz Novega grada, dve leti star dobi se pri

Anton-u Druffa,

trgovcu v MIRNEM pri Gorici po nizkej ceni.

V tiskarni družbe sv. Mohora v Celovcu so ravnokar na svitlo prišle:

Slomšekove Pesmi.

Zbral uredil in izdal Mih. Lenčič. Slomškovih zbranih spisov prva knjiga. Srednje 80 str. I.—XVI. in 256. Prodaja Jurij Lercher v Ljubljani terdovezan iztis po 1 gld., broširan 90 kr.

Dobivajo se po isti ceni tudi:

- v Celji pri Drekslerju;
- v Celovcu pri Lieglu, Leonu in v tiskarni družbe sv. Mohora;
- v Gorici pri Dase-u;
- v Gradcu pri Moserju;
- v Mariboru pri Leyrerju;
- v Ptuj pri Blanke-u in izdajatelju;
- v Trstu pri Dase-u in Šimpfu;
- v Zagrebu pri Suppanu.

Kdor pa pošlje izdajatelju v Ptuj (Pettau) po nakaznici 1 gld., oziroma 90 kr., dobi knjigo takoj franko na dom poslano.

Opozurujemo še posebej č. gg. katehete in učitelje na to, da zdaj ob koncu šolskega leta ni lahko dobiti lepšega darila za šolsko mladež, kakor so te Slomšekove pesmi.